

“Militia Dei”

De militair-politieke aspecten van de Orde der Tempeliers

“A Templar Knight is truly a fearless knight, and secure on every side, for his soul is protected by the armor of faith, just as his body is protected by the armor of steel. He is thus doubly armed, and need fear neither demons nor men.”

-Bernardus van Clairvaux, ca. 1135

Leendert Visser
Koekoekspad 34
8121CT Olst
Collegekaartnummer: 4066332

Bachelorwerkstuk
Begeleider J.A.E. Kuys
Middeleeuwen, Geschiedenis
Radboud Universiteit Nijmegen

17 juni 2014

Inhoud

Inleiding	2
Status Quaestionis	2
De opzet van deze scriptie	4
Wat was de politieke situatie rond de tijd van de opkomst van de Tempeliers?	5
De situatie aan de grond rond 1110.....	5
De relaties tussen de Byzantijnen en de kruisvaarders	5
De relatie tussen de moslims en de kruisvaarders	6
De relatie tussen de kruisvaarders en het Latijnse Westen.....	6
Conclusie	7
Welke rol vervulden de Tempeliers in de politiek van de kruisvaardersstaten?	8
Een nieuw land.....	8
Bankiers.....	9
Staand leger	9
Conclusie	9
Wat waren de militaire strategieën van de Tempeliers?	11
Oorlog in Europa	11
Aanpassing aan de omstandigheden	11
Opbouw van de Orde	12
De Tempeliers ten strijde.....	13
Conclusie	14
Wat was het belang van kastelen in de verdediging van het land van de Tempeliers?	15
De Kastelen	15
Noord en Zuid	15
Hattin en verder	17
Niet alleen militair.....	17
Conclusie	18
Welke economische belangen hadden de Tempeliers in het Heilig Land?	19
Import & Export	19
Financiële Diensten en Landerijen	19
Conclusie	20
Conclusie	21
Literatuurlijst.....	23
Illustratieverantwoording	25

Inleiding

De Orde der Tempeliers (1118-1314) is een van de meest bekende militaire ordes uit de tijd van de kruistochten. De Eerste Kruistocht (1096-99) zorgde voor de oprichting van Latijnse vorstendommen in het Heilig Land (zie afbeelding 1). De verovering van Jeruzalem leidde ertoe dat hordes pelgrims richting de stad kwamen. Omdat de kruisvaarders de stad zelf redelijk onder controle hadden maar de rest van de Outremer in mindere mate, kwam het met enige regelmaat voor dat er pelgrims door bandieten of Saracenen werden gedood. Om dit te voorkomen werd rond 1119 de Orde der Tempeliers opgericht met als belangrijkste ridders Hugh de Payns en Godfried van Saint-Omer.¹ De koning van Jeruzalem toentertijd was dat Boudewijn II, gaf de Tempeliers de Al-Aqsa Moskee als hoofdkwartier. Met de erkenning en goedkeuring van paus Honorius II in 1129 te Troyes groeide de Orde in rap tempo. Over heel Europa evenals in het Heilig land kregen de Tempeliers bezittingen en geld, maar ook het aantal leden nam sterk toe.² Een andere paus, Innocentius II, vaardigde in 1139 een bul uit waardoor de Tempeliers zich niet aan lokale wetten hoefden te houden. Deze bul staat bekend onder de naam Omne Datum Optimum en gaf hen belangrijke privileges: zo zorgde deze bul ervoor dat de Tempeliers niet verplicht waren aan grenzen gebonden belastingen te betalen, ze mochten buit houden die zij verkregen hadden door te vechten tegen de moslims en zij dienden alleen verantwoording af te leggen aan de paus.³ Alle middelen van de Tempeliers werden uiteindelijk gealloceerd om de Heilige plaatsen in de kruisvaardersstaten te behouden waardoor zij een machtige speler waren in de lokale politiek.

Afbeelding 1: De politieke situatie in 1135 in de kruisvaardersstaten.

Status Quaestionis

Over de Tempeliers en de kruisvaardersstaten is in de loop der eeuwen veel verschenen in de context van de kruistochten. Zo zijn de kruistochten uitgelegd als bewijs van godsdienstwaanzin, het primitieve karakter van de mens, maar ook als glorieuze uiting van het West-Europese ridderideaal.⁴ Al in de tijd van de kruistochten zelf werd er veel over geschreven. Een bekend werk is de *Gesta dei per Francos*. Tijdens de Verlichting zag men de kruistochten als een mogelijkheid om te plunderen en roven in een ver land.⁵ Edward Gibbon bijvoorbeeld, stelde dat de arbeid van vele miljoenen beter in het thuisland kon worden ingezet dan in het Oosten.⁶ In de tijd van het Modern-Imperialisme en de aanloop naar de Eerste Wereldoorlog werden de kruistochten gezien als een eerste versie van dit imperialisme.⁷ In dit debat kwam de vraag centraal te staan of de kruisvaarders integreerden of juist

¹ M. Barber, *The New Knighthood* (Cambridge 1994; herdruk Croydon 2010) 6.

² Ibidem, 14.

³ Ibidem, 56-9, 75.

⁴ T. Asbridge, *The Crusades, The War for the Holy Land* (Indiana University 2010) 18.

⁵ T. F. Madden, 'The Real History of the Crusades', *Crisis Magazine* (2011).

(<http://www.crisismagazine.com/2011/the-real-history-of-the-crusades>, geraadpleegd 14-3-14)

⁶ E. Gibbon, *The Decline and Fall of the Roman Empire* (1776) 1086.

⁷ A. Jotischky, *Crusading and the Crusader States* (Harlow 2004) 16-17.

gesegregeerd leefden van de inheemse bevolking. In 1927 schreef Munro dat rond het thema van de kruistochten een romantische aura hing en de grandeur van ridderlijkheid en moed opriep.⁸ Na de Tweede Wereldoorlog schreef Steven Runciman een driedelig werk over de kruistochten waarin hij niet alleen over de kruistochten zelf schrijft, maar ook de opkomst van de Islam erbij betreft.⁹ Hij stelt de kruistochten tevens in hetzelfde licht als de invallen van de barbaren in het Romeinse Rijk. Er kwam veel kritiek op het boek, niet zelden omdat het boek tegen een roman aanhikte.

Recenter, rond de jaren 1980-'90, kwam het debat opgang wat de kruistochten nou eigenlijk echt waren. Jean Richard stelde dat kruistochten bestonden uit ridders die een kruis droegen waarin de twaalfde eeuw een eed bij kwam.¹⁰ Omdat men hier niet uitkwam werden de historici onderverdeeld in vier groepen: de traditionelen, de pluralisten, generaliserende en popularisten. De categorie van de popularisten betreft vooral de historici uit de vroegere tijden zoals Runciman. De andere drie categorieën worden tegenwoordig meer gebruikt. De pluralisten kijken niet alleen naar de kruistochten maar ook naar andere gebieden dan het Midden-Oosten. De generalisten willen de kruistochten plaatsen binnen een langere godsdienststrijd. Belangrijke representant hiervan is Carl Erdmann met zijn boek *The Origin of the Idea of Crusade* uit 1977. De traditionelen worden vertegenwoordigd door onder andere Richard. Zij stellen dat het Heilige Land een hogere status had dan elk andere gebied.¹¹ In 1997 werd er een theorie geopperd die zou verklaren waarom de kruisvaarders op pad gingen. Dit zou, volgens Jonathan Riley-Smith, zijn voortgekomen uit land schaarste in Europa, maar dat werd door later onderzoek echter tegengesproken. Het bleek namelijk dat veel kruisvaarders, wanneer ze eenmaal in het Heilig Land waren aangekomen, velen weer binnen afzienbare tijd terug gingen naar het thuisland waardoor grootschalige kolonisatie uit bleef.¹² Het kruis aannemen moest volgens Riley-Smith vooral worden gezien als een gebaar van liefde, liefde voor de buurman, de Byzantijnen.¹³

De laatste jaren is er steeds meer aandacht voor de 'andere' kant van het verhaal, de Islamitische kant. Dit komt voort uit onder andere de oorlogen in Irak, Afghanistan en Israël en uit vergelijkingen van zowel Islamitische kant als Westerse kant met de kruistochten, maar ook uit kritiek op de eenzijdige kant van het verhaal. Een van de recentere werken hiervan is dat van Thomas Asbridge. Hij gebruikt hiervoor primaire bronnen van zowel Arabieren als Franken en probeert daarmee het beeld van de bijna mythische figuren Saladin en Richard Leeuwenhart iets te nuanceren.¹⁴ Als we ons dan richten op de Tempeliers dan kan er gesteld worden dat het onderzoek naar deze orde min of meer dezelfde onderzoek patronen volgt als die van de kruistochten. De Tempeliers werden, net als de kruistochten, in de verlichting negatief gezien. Tijdens de tijd van het imperialisme werden ze weer positiever gezien en tegenwoordig probeert men de mythes van de feiten te scheiden.¹⁵

⁸ D. C. Munro, 'War and History', *The American Historical Review* 2 (1927) 220-222.

⁹ A. S. Atiya, 'Review van A History of the Crusades by Steven Runciman', *Speculum* 27 (1952) 423.

¹⁰ Jotischky, *Crusading and the Crusader States*, 8.

¹¹ Ibidem, 9-10.

¹² Ibidem, 13.

¹³ Madden, 'The Real History',

¹⁴ Asbridge, *The Crusades*, 19.

¹⁵ M. Haag, *The Templars: History and Myth* (Herz. Paperback editie; London 2009) 12.

De opzet van deze scriptie

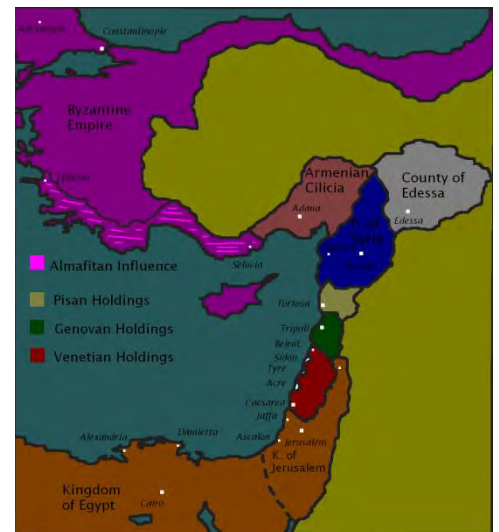
In deze voorgenoemde werken komt het idee van kruistocht naar voren en de daarbij behorende vroomheid. Uit deze kruistochten en vroomheid kwamen de Tempeliers voort als een unieke organisatie. Wat erg interessant is om naar te kijken is hoe de Tempeliers in het Oosten, de Levant, zich politiek en militair opstelden vanwege het militaire karakter van de Orde. Daarbij wil ik kijken naar eventuele veranderingen in de manier hoe de Tempeliers opereerden, veranderingen in strategieën en veranderingen in verdediging van het Heilig Land in de periode 1129-1291. Ik wil dit gaan bekijken vanuit een politiek oogpunt met een militair aspect. Hiervoor is het van belang om te kijken hoe de politieke situatie rond 1129 was en hoe deze zich ontwikkelde. Kantelpunt hierin is het jaar 1187, waarin de kruisvaarders een grote veldslag verloren bij Hattin. Om de eerder genoemde punten te kunnen uitvoeren, wil ik de volgende hoofdvraag gaan hanteren: *“Waarom waren de Tempeliers politiek en militair zo belangrijk in de Kruisvaardersstaten (1129-1291)?”*. Om tot een antwoord op deze vraag te komen, zijn de volgende deelvragen nodig: “wat was de politieke situatie rond opkomst van de Tempeliers? Daarna komen de militaire strategieën en opbouw van het leger van de Tempeliers aan bod onder de deelvraag: Wat waren de militaire strategieën van de Tempeliers? Vervolgens komen de verdedigingswerken aan bod in de deelvraag: Wat was het belang van kastelen in de verdediging van het land van de Tempeliers? Daarna komt het economische gedeelte aanbod omdat economie mede bepaalt hoe effectief een politiek is. Deze deelvraag omvat: welke economische belangen hadden de Tempeliers in het Heilig Land? Door al deze vragen afzonderlijk te behandelen hoop ik de hoofdvraag te kunnen beantwoorden.

Wat was de politieke situatie rond de tijd van de opkomst van de Tempeliers?

Om het politieke en militaire belang van de Tempeliers in het Heilig Land en Europa te verklaren is het noodzakelijk om een beeld te schetsen van het politieke klimaat in het Heilig Land en de nabijgelegen gebieden en de relaties tussen de belangrijke machten in het Heilig Land weer te geven. Deze belangrijke machten zijn de Byzantijnen, de Christenen in het Westen, de soennitische moslims en sjjiitische moslims.

De situatie aan de grond rond 1110.

Na de Val van Jeruzalem in 1098 en de oprichting van de diverse staten, geraakten de kruisvaardersstaten in een onrustige situatie. Slechts vier maanden na de Val van Jeruzalem (1099), had het bestuur van enkele staten al meerdere keren gewisseld.¹⁶ Tevens had het leger van de kruisvaardersstaten een zeer geringe omvang. Slechts 300 ridders en een ietwat groter aantal voetsoldaten konden worden opgeroepen ten tijde van oorlog en oorlog kwam er. In de jaren na de Val van Jeruzalem werden de Latijnen met enige regelmaat aangevallen door legers die door de sjjiitische Fatimiden uit Egypte werden gesteund. Deze aanvallen hadden tot gevolg dat men in de kruisvaardersstaten goed samen diende te werken om het voortleven van de staten te garanderen, hetgeen vaak lastig bleek mede omdat de staten vaak autonoom opereerden.¹⁷ Dit werd nog eens verder bemoeilijkt doordat veel van de communicatie, in de eerste jaren niet over land kon gaan doordat veel van de steden langs de kust na 1100 in Egyptische handen bleven. Expedities om de kust te veroveren volgden in de jaren na 1100 met maritieme steun van vooral Genua, Venetië en Pisa.¹⁸ Een grote overwinning op de Fatimiden van Egypte in 1105 zorgde ervoor dat Boudewijn grote druk kon gaan zetten op de steden aan de kust die nog in Egyptische handen waren wat ertoe leidde dat aan het eind van 1110 de vorm van de kruisvaardersstaten gestalte begon te krijgen.¹⁹ Met de verovering van Tripoli werden de overgebleven steden, Tyrus en Ascalon, geïsoleerd en kon de communicatie meer via het land verlopen. Institutioneel werd Boudewijn I koning en daarmee stond hij bovenaan de feodale hiërarchie in het koninkrijk Jeruzalem en het prinsdom Antiochië en werd hij bovendien opperheer Tripoli en Edessa.

Afbeelding 2: De invloed van de Italiaanse havensteden Pisa (Beige), Genua (groen) en Venetië (rood) in de kruisvaardersstaten.

De relaties tussen de Byzantijnen en de kruisvaarders

De relaties tussen de Byzantijnen en de kruisvaarders verliepen niet altijd even soepel en ze waren op sommige momenten zelfs voet van oorlog met elkaar. Aan de basis van dit conflict lag de twist

¹⁶ M. Barber, *The Crusader States* (London 2012) 66.

¹⁷ Ibidem, 89.

¹⁸ Ibidem, 68.

¹⁹ Ibidem, 93-4

over de stad Antiochië.²⁰ De kruisvaarders van de Eerste Kruistocht hadden bij de oversteek over de Bosporus beloofd alle veroveringen aan de keizer af te staan. Om verschillende redenen, waaronder interne twisten, gebeurde dit bij de steden in het Heilig Land niet. Als gevolg van dit twisten kwam er vanuit Constantinopel weinig steun voor de kruisvaarders.²¹ De relatie verbeterde in 1137 enigszins doordat de zoon van keizer Alexius I Comnenus, keizer Johannes II Comnenus (r. 1118-1143), in theorie een protectoraat wist te vestigen over Antiochië. Desalniettemin bleef de steun van de keizer zeer gering, zeker nadat een leger van de Byzantijnen een zware nederlaag had geleden tegen de moslims van Aleppo. Met andere Oosterse christenen en dan vooral de Armeniërs, onderhielden de kruisvaarders doorgaans wel goede relaties.

De relatie tussen de moslims en de kruisvaarders

De relaties tussen de moslims en de kruisvaarders is enigszins ambigu. Enerzijds leefden de moslims in het onderworpen gebied en de kruisvaarders vaak vreedzaam naast elkaar leefde, zoals Ibn Jubair beschreef,²² maar anderzijds werd deze relatie gekenmerkt door oorlog en geweld. Dit vreedzaam samenleven en oorlog voeren gold niet alleen voor de lokale bevolking, maar ook voor de naburige rijkjes. Afhankelijk of men elkaar nodig had waren de christen en moslims elkaars bondgenoot.²³ Religieuze motieven werden in dat geval ondergeschikt geacht aan gewin voor beide partijen. Allianties werden dan bij tijd en wijle gesloten tussen de kruisvaarders en lokale heersers, zoals bijvoorbeeld in het geval van Unur van Damascus tegen Zengi van Aleppo in 1140.²⁴ Een ander belangrijk punt wat de kruisvaarders samenbracht met de moslims, was de handel.

De relatie tussen de kruisvaarders en het Latijnse Westen

De relatie tussen de kruisvaarders en het Westen was vaak een dubbele relatie. Aan de ene kant waren de kruisvaarders voor groot deel afhankelijk van steun uit het Westen in de vorm van soldaten, goederen en liquide middelen.²⁵ Echter, deze bijdrage aan manschappen leverde wel enkele nieuwe problemen op. De nieuwkomers hadden namelijk weinig tot geen kennis van de politieke relaties in de Levant en zorgde hierdoor vaak voor het ontzetten van relaties tussen de inheemse bevolking of dat van nabijgelegen gebieden en de Oosters Franken.²⁶ Een goed voorbeeld hiervan is een verslag van Usamah ibn-Munqidh. In dit verslag, uit omstreeks 1171, brengt hij een bezoek aan Jeruzalem en gaat hij bidden in de Al-Aqsa moskee:

“Everyone who is a fresh emigrant from the Frankish lands is ruder in character than those who have become acclimatized and have held long association with the Muslims. Here is an illustration of their rude character. Whenever I visited Jerusalem I always entered the Aqsa Mosque beside which stood a small mosque which the Franks had converted into a church. When I used to enter the Aqsa mosque, which was occupied by the Templars, [al-dawiyya], who were my friends, the Templars would evacuate the little adjoining mosque so that I might pray in it. One day I entered this mosque, repeated the first formula, “Allah is great,” and stood up in the act of praying, upon which one of the Franks rushed on me, got hold of

²⁰ Asbridge, *The Crusades*, 186.

²¹ Ibidem.

²² Ibidem, 196.

²³ W. J Hamblin, ‘Muslim Perspectives on the Military Orders during the Crusades’, *BYU Studies* (2001) 109.

²⁴ Asbridge, *The Crusades*, 207.

²⁵ Ibidem, 187.

²⁶ Ibidem, 194.

me and turned my face eastward saying, "this is the way thou shouldst pray!" A group of Templars hastened to him seized him and repelled him from me. I resumed my prayer. The same man, while the others were otherwise busy, rushed once more on me and turned my face eastward saying, "this is the way thou shouldst pray!" The Templars again came in to him and expelled him. They apologized to me, saying, "this is a stranger who has only recently arrived from the land of the Franks and he has never before seen anyone praying except eastward. [...]".²⁷

Desalniettemin hadden de Oosterse Franken de hulp uit Europa nodig om te overleven en bleven de relaties vaak goed tussen beide gebieden, ondanks dat de 'nieuwkomers' vaak een ander beeld hadden van de gang van zaken en dat deze over afhankelijkheid van het Westen afkeer creëerde in het Westen.²⁸

Conclusie

Zoals uit het voorgaande bleek, was de situatie in het Heilig Land voor de kruisvaarders precair door een tekort aan mankracht. Aan de ene kant waren ze afhankelijk van hulp uit het verre Europa, maar aan de andere kant konden deze ook extra problemen veroorzaken, of hulp kon uitblijven. Met de moslims hadden ze een ambigue relatie, die varieerde van oorlogszuchtig tot vreedzaam, afhankelijk van de belangen bij beide partijen. De Byzantijnen hielden zich enigszins afzijdig en hadden vooral een moeizame relatie met de Oosterse Franken.

²⁷ Hamblin, 'Muslim Perspectives', 101-2.

²⁸ Barber, M., *The New Knighthood* (Camebridge1994; herdruk Croydon 2010) 69.

Welke rol vervulden de Tempeliers in de politiek van de kruisvaardersstaten?

De Tempeliers waren een belangrijke speler in de kruisvaardersstaten, maar zij waren niet de enigen. Ook de Hospitaalridders hadden een grote rol in de politiek. Daarnaast speelde het feit dat de kruisvaardersstaten verre van een eenheid waren. Met de kruistochten kwamen er vanuit heel Europa mensen naar de Levant hetgeen voor verdeeldheid zorgde. In deze gecompliceerde politiek speelden de Tempeliers een belangrijke rol, waarin dit hoofdstuk dieper op zal worden ingegaan.

Een nieuw land

In het nieuw veroverde land in de Levant, na de Eerste Kruistocht, moest er een manier van regeren worden bepaald. In Europa was dit het feodale systeem en het lag voor de Latijnse kruisvaarders dan ook voor de hand dat zij dit systeem in de Levant ook introduceerden. Net als in Europa was de koning afhankelijk van de edelen onder hem.²⁹ De koning van het koninkrijk Jeruzalem hield de belangrijkste gebieden in bezit, net als in Europa. De adel had daar echter, anders dan in Europa, te kampen met hoge sterftcijfers en nam daardoor in aantal af hetgeen leidde tot een afname in aanspraken op feodale bezittingen.³⁰ In dit gat konden de militaire ordes springen. Vanaf ongeveer 1130 lieten de wereldlijke vorsten in de Levant het beheer van kastelen en andere fortificaties meer en meer over aan de militaire ordes. Hierdoor konden binnen grensgebieden zelfstandige gebiedjes ontstaan van de militaire ordes.³¹ Een goed voorbeeld van een dergelijke gift is bijvoorbeeld het kasteel Baghras in het noorden van het prinsdom Antiochië. Dit kasteel werd aan de Tempeliers geschonken, waardoor zij het noorden van het prinsdom konden domineren. Naast giften, in de vorm van forten en kastelen, kregen de Tempeliers ook kerkelijke privileges waarmee zij het bezit kregen over kerken en omliggende landerijen.³² Na de Slag bij Hattin (1187) nam het aantal kastelen dat aan de Tempeliers en Hospitaalridders werd geschonken sterk toe, ten koste van de seculiere heren. Dit kwam door de grote voorraad financiële middelen van de Ordes.³³

De Tempeliers hadden, naast de giften in de vorm van kastelen en privileges door de adel, tevens de steun van de paus door middel van de bullen zoals de *Omne Datum Optimum*. Dit stelde de Tempeliers in staat een macht op zichzelf te worden in de Outremer en een eigen beleid uit te zetten. Deze viel vaak samen met de belangen van het koninkrijk, maar niet altijd. Een goed voorbeeld daarvan is het geval met de Assassijnen. De toenmalige koning van Jeruzalem Amalrik I probeerde in 1173 een alliantie te onderhandelen met de Assassijnen maar bij terugkeer uit Jeruzalem werd de delegatie van de Assassijnen in een hinderlaag van de Tempeliers gelokt en werden zij allen gedood, ondanks dat de koning hen een vrijgeleide had gegeven.^{34 35} Uit de kronieken blijkt dat de Tempeliers hier uit eigen initiatief handelden en tegen de wil van de koning.³⁶

²⁹ Asbridge, *The Crusades*, 141.

³⁰ Ibidem.

³¹ Ibidem, 185.

³² Barber, *New Knighthood*, 83.

³³ Ibidem, 160.

³⁴ M. Haag, *The Templars: History and Myth* (Herz. Paperback editie; London 2009) 153.

³⁵ M. Barber en K. Bate, *The Templars: Selected Sources* (Manchester 2002) 75.

³⁶ Haag, *The Templars*, 154.

Een ander voorbeeld betreft de veldtocht van koning Amalrik naar Egypte in de jaren 1160. De Tempeliers weigerden hieraan mee te doen omdat het 'het tegen hun geweten was.' Het koninkrijk had op dat moment namelijk een verdrag met Egypte en een aanval was een schending van dit verdrag.³⁷

Bankiers

Niet alleen hadden de Tempeliers bezittingen in het Heilig Land, wat hen invloed gaf, ook het feit dat zij uitgebreide financiële middelen tot hun beschikking hadden, zorgde voor een grote invloed. Een goed voorbeeld hiervan is de Tweede Kruistocht (1145-9). Tegen de tijd dat de Franse koning Antiochië bereikte had hij zoveel geld uitgegeven dat hij bij de Tempeliers moest aankloppen voor een lening van 30.000 livres parisis. Om dit in perspectief te plaatsen: de jaarlijkse opbrengst van het koninklijke domein bedroeg ongeveer 60.000 livres parisis.³⁸ Dit precedent, de Tempeliers als geldverstrekkers, werd bij latere kruistochten herhaald.

Staand leger

Het bezit van landerijen en kastelen en het hebben van een enorme kapitaalreserve droegen bij aan de positie van de Tempeliers als een belangrijke speler in de politiek van de Levant. Echter, misschien wel de belangrijkste reden hiervoor is dat de Tempeliers een staand leger hadden. Waar de meeste Europese legers bestonden uit slecht getrainde, lichtbewapende troepen, bestond het leger der Tempeliers (en dat van de Hospitaalridders) uit goedgetrainde, zwaarbewapende manschappen.³⁹ Doordat deze troepen goed getraind waren, konden zij een adviserende en leidende rol spelen in militaire campagnes. Zo was, tijdens de Tweede Kruistocht, de leidende rol van de Tempeliers van essentieel belang voor het overleven van het leger. De koning gaf, nadat het leger constant werd geteisterd door aanvallen van de Turken, de leiding aan de Tempeliers die vervolgens het leger herorganiseerde.

Het overlijden van een koning kon in het koninkrijk Jeruzalem een probleem veroorzaken voor de stabiliteit voor het rijk.⁴⁰ Van belang was de relatie tussen de kolonisten in het Oosten, de adel in de Levant en de familiebanden in het Westen. Het was in ieders belang een koning te vinden die met iedereen goede banden had, omdat er andere facties konden ontstaan binnen het koninkrijk.⁴¹ De Tempeliers speelden ook een belangrijke rol indien het werd betwist wie de nieuwe koning zou gaan worden door één van de kandidaten te steunen.

Conclusie

Uit het voorgaande komt naar voren dat de Tempeliers een macht op zichzelf waren. Zij hadden een eigen agenda en waren niet bang om deze aan te houden, zoals ook blijkt uit de kwestie Egypte of het geval met de Assassijnen. Doordat de Tempeliers de steun hadden van de paus hadden ze bovendien een legitieme machtsbasis van waaruit zij konden opereren. Met hun financiële reserves kon Orde tevens een staand leger op de been houden voor de verdediging van het land en kon zij

³⁷ Barber, *New Knighthood*, 96-7.

³⁸ Ibidem, 67-8.

³⁹ Asbridge, *The Crusades*, 185.

⁴⁰ Jotischky, *Crusading and the Crusader States*, 73.

⁴¹ Ibidem, 74.

dienen als bankier voor edelen die op kruistocht wilden. Door een combinatie van deze elementen konden de Tempeliers een belangrijke macht worden in het Heilig Land.

Wat waren de militaire strategieën van de Tempeliers?

De Tempeliers staan heden ten dage vooral bekend vanwege hun vechtlust. Zoals uit het voorgaande reeds bleek, is dit enigszins vertekend en zat er een wel overwogen keuze achter de meeste acties. Desalniettemin, wanneer de Tempeliers het strijdveld betraden, deden zij dit met volle overtuiging. Dit hoofdstuk houdt zich bezig met hoe zij dit deden.

Oorlog in Europa

Om te bevatten hoe oorlog door de kruisvaarders werd gevoerd, is het belangrijk dat er eerst wordt ingegaan op de manier van oorlog voeren in Europa omdat belangrijke elementen hieruit ook in de Levant voorkomen. Daaraan vallen er een aantal dingen op: Allereerst was oorlog in Europa zeldzaam. Legers waren in deze periode gevechtsklaar, maar tot een confrontatie kwam het zelden.⁴² Legers waren bovendien samengesteld om een veldslag te leveren, zelfs wanneer ze een stad of kasteel aan het belegeren waren. Een doorsnee West-Europees leger bestond uit twee verschillende afdelingen. Aan de ene kant had je de cavalerie en aan de andere kant had je de infanterie. De cavalerie had een groot voordeel ten opzichte van de infanterie: zij was veel mobieler, wendbaarder en zij had het voordeel van het extra gewicht van het paard en de hoogte vanwaar zij aanvielen.⁴³ De cavalerie hield ook het initiatief in een slag. Desondanks was het landschap vaak in het voordeel van de infanterie. Opvallend binnen de cavalerie is dat er alleen zware cavalerie is. Lichtbewapende cavalerie bestond niet of nauwelijks en hadden, wanneer zij er waren, een onduidelijke taak in het leger.⁴⁴ Dit grote verschil tussen infanterie en cavalerie werd versterkt door economische-, politieke en sociale factoren. Zij dit veel land hadden, konden immers betere bewapening en een paard kopen. De voetsoldaat daarentegen was vaak slecht bewapend, met vaak niet meer dan een ijzeren helm, dik vest en speer of boog. Manoeuvres maken was bovendien beperkt mogelijk doordat zowel infanterie als cavalerie dicht op elkaar marcheerde. Een kenmerk van Europese legers was dat zij voor een bepaalde periode werden gemobiliseerd en met een bepaald doel. De organisatie was daarom erg vrij, een samenklontering van allerlei kleine legers verbonden door zij die direct afhankelijk waren van de koning.⁴⁵ Naast cavalerie waren kastelen van enorm belang. Omdat de technologie nog beperkt was en men dus man-tegen-man gevechten moest voeren, kon een fortificatie een enorm voordeel opleveren (zie het volgende hoofdstuk).⁴⁶

Aanpassing aan de omstandigheden

De een Arabisch leger daarentegen was compleet anders qua opbouw dan een West-Europees leger. Doordat de klimatologische omstandigheden in het Midden-Oosten anders zijn dan in het Westen, was het gemakkelijk om paarden te fokken. Hierdoor kon de lichte cavalerie zich hier goed ontwikkelen, wat daardoor ook een van de belangrijkste onderdelen van het Arabische leger werd.⁴⁷ De tactiek van de lichte cavalerie bestond vaak uit een hit-and-run tactiek waarbij de cavalerie nabij

⁴² France, J., 'Crusading warfare and its adaptation to eastern conditions in the twelfth century', *Mediterranean Historical Review* 15 (2000) 50.

⁴³ Ibidem.

⁴⁴ Ibidem, 51.

⁴⁵ Ibidem, 52.

⁴⁶ Ibidem, 53.

⁴⁷ Ibidem, 55.

het vijandige leger kwam en hen aanviel met pijl en boog. Daarnaast waren er voor de Islamieten infanteristen ten overvloede aanwezig, mede dankzij slaven uit de Kaukasus. Toen de Franken aankwamen in de Levant, moesten zij zich aan deze manier van oorlog voeren aanpassen. Het grootste probleem voor de Franken was het tekort aan Franken. Rekrutering in de Levant verliep, net als in Europa, doormiddel van de feodale relaties en door het huren van huurlingen, Turcopolen genaamd. Anders dan in Europa hadden zij ook de mogelijkheid pelgrims te rekruteren en namen de militaire ordes een belangrijke militaire taak op zich.⁴⁸ Vanaf het midden van de twaalfde eeuw raakte de verdediging van de Outremer meer en meer afhankelijk van de Tempeliers, Hospitaalridders en Teutoonse Orde en na 1230 waren zij zelfs de enige militaire macht van betekenis door het interne twisten van de adel.⁴⁹ Om dit tekort aan manschappen enigszins op te vangen, bouwden de kruisvaarders vele kastelen wat leidde tot een belangrijke plek voor belegeringen in de oorlogsvoeren in het Oosten.

Door het grote aantal Turcopolen in het leger van de kruisvaardersstaten, kwam de lichtere cavalerie ook meer tot haar recht dan in Europa waarbij de enorme welvaart van de militaire ordes leidde ertoe dat het mogelijk was om grote getalen huurlingen te huren. Het belangrijkste verschil ten opzichte van Europa was dat de ridders in het Oosten bereid waren om de vijand op te zoeken en dan slag te leveren, waarbij de voorkeur werd gegeven aan een massale cavaleriecharge.⁵⁰ In Europa kwam een massale cavaleriecharge zelden voor omdat de legers hiervoor niet geschikt waren. Omdat de kruisvaarders in de Levant een minderheid vormden moesten zij vaak de aanval kiezen om te overleven. Ze moesten agressief, samenhangend en meer gedisciplineerd zijn, wilden zij overleven.

Afbeelding 3: Een Turcopolier was een belangrijke bron van manschappen voor het koninkrijk

Opbouw van de Orde

Net als elke monastieke orde hadden ook de Tempeliers hun eigen regel, die veel weg had van de Cisterciënzer orde.⁵¹ De primitieve regel bleek echter al snel te beperkt om alle (met name militaire) activiteiten van de militaire orde te omvatten.⁵² Hiertoe werden rond 1160 aanpassingen aan de regel gemaakt met betrekking tot militaire zaken zoals hoe men het kamp diende in te richten en hoe men diende te marcheren.⁵³ De Orde was, net als vele andere militaire ordes, hiërarchisch opgebouwd waarbij binnen de Orde er vijf functies erg belangrijk waren, te weten die van Grootmeester, Groot Kapittel, Seneschalk, Maarschalk, Commandant van het Koninkrijk Jeruzalem en de Drapenier.⁵⁴ De Grootmeester werd gekozen door twaalf hoge Tempeliers en een kapellaan (de twaalf apostelen plus Jezus) en had veel, maar niet autocratische, macht. Het Groot Kapittel bestond uit vooraanstaande Tempeliers waarbij de Grootmeester verplicht was te overleggen met het Kapittel over grote beslissingen. De Seneschalk was plaatsvervanger en adviseur van de

⁴⁸ R.C. Smail, *Crusading Warfare, 1097-1193* (2e druk; Cambridge 1995) 88.

⁴⁹ Z. Hunyadi en J. Laszlovsky, *The Crusades and the Military Orders: Expanding the Frontier of Medieval Latin Christianity* (Budapest 2001) 16.

⁵⁰ France, 'Crusading Warfare', 59-60.

⁵¹ K. Ralls, *Knights Templar Encyclopedia: The Essential Guide to the People, Places, Events, and Symbols of the Order of the Temple* (2007).

⁵² Barber en Bate, *Selected Sources*, 67.

⁵³ S. T. Bruno, 'Templar Organisational Structure' (2001).

(<http://blog.templarhistory.com/2010/03/templar-organizational-structure/>, geraadpleegd 12-5-14)

⁵⁴ Ralls, *Knights Templar*

Grootmeester. De maarschalk boog zich over zaken met betrekking tot militaire aangelegenheden, maar oefende tevens ook gezag uit over de regionale commandanten. De Drapenier deelde de lakens en kleding uit en was verantwoordelijk voor de verdeling van giften aan de Orde. Daarnaast waren er de regionale commandanten van het Koninkrijk Jeruzalem en de steden Akko, Tripoli, Antiochië en Jeruzalem. Allen hadden de macht van de Grootmeester binnen hun domein.⁵⁵

De Tempeliers ten strijde

Wanneer dan naar de Tempeliers gekeken wordt dan komt dit in grote lijnen overeen met de ontwikkelingen die gaande waren in de Levant. Ook voor de Tempeliers was een agressieve houding noodzakelijk en waren de ridders uiterst gedisciplineerd. De agressieve houding van de Tempeliers komt ook naar voren in een verslag van Slag bij Cresson in 1187. Hier vielen 140 Tempeliers en Hospitaalridders een leger van circa 7.000 moslims aan, waarna de christenen verslagen werden.⁵⁶ De omvang van het leger der Tempeliers bestond rond de Slag bij Hattin in 1187 uit ongeveer 300 tot 600 ridders, enkele duizenden voetsoldaten en vele afdelingen Turcopolen.⁵⁷ In de regel van de Tempeliers werd duidelijk vast gelegd hoe het hele leven werd geregeld, maar ook hoe men een charge diende uit te voeren. De eerste 75 statuten van de uitgebreide regel gaan over de uitrusting, wapens en dieren die men per rang in de Orde mag hebben. De volgende twintig gaan over hoe men strijd dient te leveren, waarna dertien statuten ingegaan op officieren en sergeanten. Het valt op aan de regel dat hij zich enkel bezig houdt met de elite, de cavalerie.⁵⁸

Wanneer de Tempeliers op campagne gingen, kwamen de ridders en hun schildknappen vanuit verschillende plekken bij elkaar, waarna ze in een karavaan op pad gingen.⁵⁹ Terwijl men op pad was, diende men zo min mogelijk geluid te maken en men diende te allen tijden in de colonne te blijven. Wanneer men een kamp opzette diende dit rond een kapel gedaan te worden en alleen met goedkeuring van de Maarschalk.⁶⁰ In het geval dat het kamp werd aangevallen was het de verantwoordelijkheid van hen die dichtbij waren om de wapens te grijpen en de aanval af te slaan terwijl de rest zich naar de kapel diende te spoeden om daar de orders van de Grootmeester te ontvangen. Deze procedure werd ook gebruikt wanneer men tijdens het marcheren werd aangevallen.⁶¹ Indien er slag geleverd diende te worden, namen de ridders hun positie in een van de eskadrons (het stond van te voren al vast welke) en er werd van hen verwacht dat zij zonder tegenspraak de orders opvolgden van de leider van hun eskadron. Elke Commandant van de eskadron en de Maarschalk droegen een banier die de ridders in de charge dienden te volgen en rond de banieren te hergroeperen na de charge, waarmee banieren een belangrijke plek innamen in een veldslag.⁶² De ridders mochten bovendien onder geen beding uit het gelid geraken voor of tijdens een charge. Wanneer de Maarschalk de ridders in een charge leidde, dienden de schildknappen hen in een charge te volgen.⁶³ De sergeanten, geleid door een Turcopolier, volgden hierna om de

⁵⁵ Haag, *The Templars*, 129.

⁵⁶ Ibidem, 60.

⁵⁷ M. Hopkins, *The Knights Templar – Their History and Mystical Connections* (New York 2007) 39.

⁵⁸ J. M. Upton-Ward, *The Rule of the Templars* (Suffolk 2002) 177.

⁵⁹ Ibidem, 63.

⁶⁰ Ibidem, 56.

⁶¹ Ibidem,

⁶² D. J. B. Trim, *The Chivalric Ethos and the Development of Military Professionalism* (Leiden 2003) 60.

⁶³ Upton-Ward, *The Rule of the Templars*, 183.

tegenstander tegen te houden opdat de ridders zich konden hergroeperen.⁶⁴ Als de slag minder voorspoedig verliep dan gepland dan mochten zij die niet bepantserd waren, indien zij dat wilden, zich zonder toestemming terugtrekken. Zij die wel bepantserd waren (ridders of bepantserde sergeant), mochten dit alleen wanneer zij toestemming hadden van Maarschalk.⁶⁵ Als in de strijd de ridders niet bij de banier van de Orde konden geraken, moesten zij zich rond de banier van de Hospitaalridders hergroeperen. Indien dat ook niet mogelijk was, rond een andere christelijke banier.⁶⁶ Pas wanneer alle banieren gevallen waren, mochten de Tempeliers naar eigen inzicht het strijdtoneel verlaten. Zoals uit het voorgaande blijkt, hadden de Tempeliers een regel die veel weg had van een moderne militaire handleiding met oog voor detail en zeer gedisciplineerd. Vanwege deze discipline en organisatie vormden zij bij kruistochten, samen met de Hospitaalridders, de voor- en achterhoede. Jacques de Molay schreef hierover dat de ordes de bezoekers in hun beschermende armen namen [de voor- en achterhoede], zoals een moeder dat doet bij haar kind.⁶⁷ De Derde Kruistocht is hiervan een goed voorbeeld. Voor de moslims ten tijde van Saladin vormden de Tempeliers en Hospitaalridders daarmee een bedreiging doordat ze niet alleen militaire capabel waren maar ook spiritueel volledig toegewijd aan hun doel.⁶⁸

Conclusie

De kruisvaarders brachten de Europese manier van vechten naar de Outremer. Daar eenmaal aangekomen bleek men een andere manier van strijden tegen te komen, waarbij de nadruk lag op lichtbewapende cavalerie. De kruisvaarders moesten zich hieraan aanpassen, hetgeen zij succesvol deden. Een chronisch tekort aan mensen probeerden de Franken op te lossen door kastelen te bouwen, pelgrims in dienst te nemen, lokale huurlingen te huren en door de militaire ordes een belangrijke taak te geven. Deze militaire ordes waren uiterst gedisciplineerd en beschikten over enorme voorraden valuta. In de regel van de Tempeliers werd, net als in een moderne legerhandleiding, tot in detail uiteengezet hoe ridders op campagne gaan en hoe slag te leveren. Door hun lagere komaf werd dit voor de lagere afdelingen (sergeanten e.d.) niet gedaan. Vanwege de kennis die de Orde had, werden zij vaak als raadgevers gebruikt, maar werd hen ook de voor- of achterhoede toevertrouwd tijdens kruistochten. Dit zorgde ervoor (samen met het spirituele doel: het doden van alle moslims) dat de moslims rond 1187 de Tempeliers als een dusdanige bedreiging zagen dat, na de Slag bij Hattin, Saladin alle leden van de militaire ordes liet executeren.⁶⁹

⁶⁴ Ibidem, 186.

⁶⁵ Ibidem, 61.

⁶⁶ Ibidem, 60.

⁶⁷ Barber, *New Knighthood*, 77.

⁶⁸ Hamblin, 'Muslim Perspectives', 104.

⁶⁹ Ibidem, 103-4.

Wat was het belang van kastelen in de verdediging van het land van de Tempeliers?

Zoals in het vorige hoofdstuk ook naar voren kwam, waren belegeringen een belangrijke onderdeel van de oorlogsvoering alsmede dat kastelen en andere fortificaties belangrijk waren voor de kruisvaarders om bepaalde regio's onder controle te houden.⁷⁰ Wanneer men dan bedenkt dat de kruisvaarders een tekort hadden aan manschappen en geschat wordt dat om een kasteel succesvol te bestormen, de aanvaller een ratio van één op vier nodig heeft, blijken kastelen van een nog grotere waarde.⁷¹ Maar de kruisvaarders maakten niet alleen kastelen. Ook op lokale schaal werden boerderijen, torens en uitkijkposten versterkt tegen plunderingen door de moslims.⁷²

De Kastelen

De Tempeliers hadden een eigen 'leger' metselaars die voor hen kastelen maakten, wat te zien is aan patronen in het metselen.⁷³ De kruisvaarders gebruikten voor hun kastelen nieuwe technieken (zie afbeelding 4), namelijk de ronde toren. In de kruisvaardersstaten zijn er vier type kastelen te onderscheiden. Allereerst was er de 'vrijstaande toren' waarvan er in het koninkrijk Jeruzalem alleen al minstens 75 waren.⁷⁴ Deze kwamen in dichtbevolkte gebieden voor. In de dichtbevolkte gebieden waren er naast de torens er de castra te vinden. Dit waren eenvoudige, vaak vierkante, kastelen met torens op de hoeken. Deze werden in loop van de tijd verbeterd door een tweede muur erom heen te zetten. In minder bevolkte gebieden maakten de kruisvaarders kastelen op heuvels en/of bottlenecks. Deze kastelen waren vaak concentrisch en konden goed worden verdedigd door hun positie. Een goed voorbeeld van een dergelijk kasteel is Krak des Chevaliers (zie afbeelding). Ten slotte was er nog het typisch Europese kasteel, het mottekasteel, te vinden. Dit kasteel werd gemaakt van hout en aarde, maar daarvan is er tot op heden slechts één van gevonden.⁷⁵

Afbeelding 5: Krak des Chevaliers (Syrië) is kasteel gesitueerd op een richel van een berg en is daarnaast een concentrisch kasteel.

Afbeelding 4: De Arabieren en Byzantijnen gebruikten vierkante torens. De kruisvaarders gebruikten daarentegen superieure ronde torens die minder dode hoeken hadden.

Noord en Zuid

De Tempeliers kregen de taak om in het noorden van het Prinsdom van Antiochië, bij de Porten van Syrië, kastelen te bouwen ter verdediging. Belangrijkste van deze kastelen was het kasteel Baghras. Dit netwerk van kastelen in het noorden zorgde ervoor dat de Tempeliers daar vrijwel autonoom

⁷⁰ France, 'Crusading Warfare', 57.

⁷¹ B. S. Bachrach, 'Medieval Siege Warfare', *The Journal of Military History* no. 1 (1994) 132.

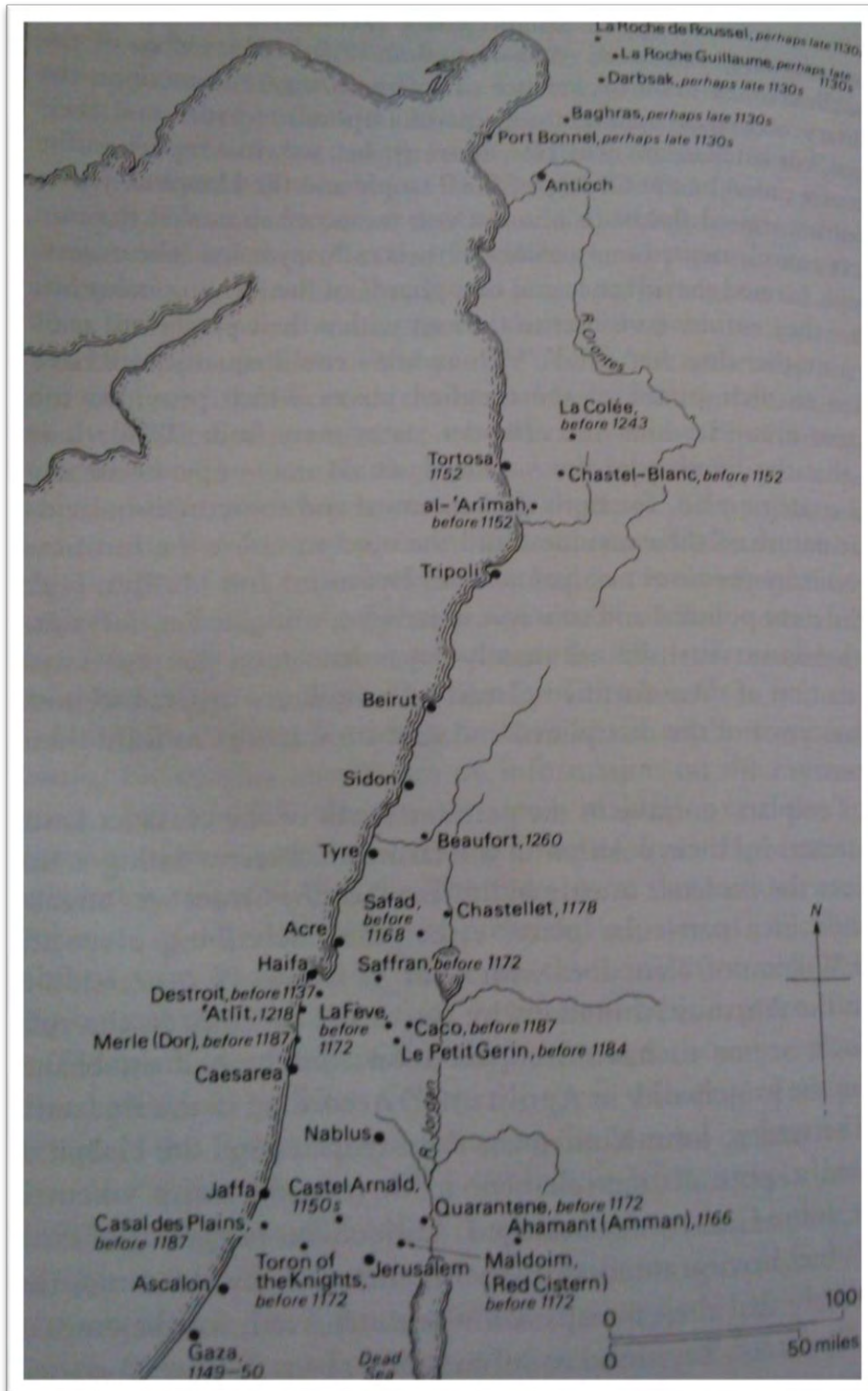
⁷² K. Molin, 'The non-military functions of crusader fortifications, 1187-circa 1380', *Journal of Medieval History* (1997) 368.

⁷³ Barber, *New Knighthood*, 79.

⁷⁴ D. C. Nicolle, *Crusader Castles in the Holy Land 1097-1192* (Oxford 2008) 11-12.

⁷⁵ Ibidem, 15.

konden opereren.⁷⁶ In het koninkrijk Jeruzalem kregen de Tempeliers de taak om de zuidgrens veilig te stellen. Hiertoe kregen zij de beschikking over de ruïnes van het kasteel van Gaza wat zij daarna herbouwden. Niet alleen in het zuiden en noorden kregen de Tempeliers bezitting, maar ook in het graafschap Tripoli met als belangrijkste, bezittingen in Tortosa wat zij vervolgens versterkten.

Afbeelding 6: De kastelen van de Tempeliers met een schatting van het bouwjaar/het jaar dat het verkregen werd.

⁷⁶ Haag, *The Templars*, 132.

Naarmate de Orde verder groeide, kregen zij beschikking over meer en meer kastelen. (zie afbeelding 5) Deze kastelen lagen niet alleen langs de grens met de moslims, maar ook meer centraal in het koninkrijk op strategische plekken. Halverwege de twaalfde eeuw hadden de Tempeliers, samen met de Hospitaalridders, ongeveer één vijfde van al het land van de Latijnen en rond 1188 was dit gegroeid tot meer dan één derde.⁷⁷ Wat bovendien opvalt aan de ligging van de kastelen in de Tempeliers hun bezit, is dat bijna alle grote kastelen liggen langs de pelgrimsroutes.⁷⁸ Dit had te maken met de Orde haar taak oorspronkelijke, namelijk het beschermen van de pelgrims tussen Jaffa en Jeruzalem.⁷⁹

Hattin en verder

Na de nederlaag bij Hattin in 1187 werden vele belangrijke kastelen en andere fortificaties veroverd door Saladin. Het verlies van deze kastelen zorgde voor een dramatische vermindering van de militaire slagkracht en financiële middelen van het koninkrijk.⁸⁰ Het toonde daarnaast aan dat in het geval van een grote invasie, alleen de allersterkste forten een dergelijke storm zouden kunnen weerstaan. Er zijn aanwijzingen dat Tempeliers dit al reeds 1150 doorhadden aangezien zij toen reeds begonnen waren met het versterken van Tortosa en Chastel Blanc.⁸¹ Na de Derde Kruistocht was er vanuit Latijnse zijde weinig initiatief tot het bouwen van nieuwe kastelen op nieuwe locaties zoals dat voor Hattin wel het geval was en wat er wel nieuwe werd gemaakt, werd exclusief door de militaire ordes gebouwd.⁸² Een voorbeeld van een nieuw gebouwde kasteel is Chateau Pèlerin ('Atlit op de kaart) ten Zuiden van Akko, wat overigens het eerste kasteel van een militaire orde aan zee was dat geen directe controle van het koninkrijk had. Daarmee konden de Tempeliers vrije toegang krijgen tot zee en zo handel drijven.⁸³ Desalniettemin had de bouw van dit kasteel, praktisch naast hun oude kasteel 'Destroit' gelegen, niet als doel het herstellen van hun positie landinwaarts maar wilden zij vermoedelijk hun hoofdkwartier uit Akko verplaatsen.

Niet alleen militair

Naast militaire functies hadden kastelen ook niet militaire functies. Kastelen dienden als een veilige plek voor kolonisten om akkerbouw te kunnen bedrijven wat leidde tot voedselvoorziening voor de regio wat werd gevolgd door andere commerciële activiteiten zoals handel. Ook voor andere functies werden kastelen gebruikt zo dienden ze als bijvoorbeeld gevangenis of wapendepot (La Fève).^{84 85} De Tempeliers, wiens oorspronkelijk taak het was de pelgrims te beschermen, hadden bovendien kastelen waar pelgrims konden overnachten en waar lastdieren klaarstonden om eten en drinken te brengen naar uitgeputte pelgrims.⁸⁶ Tijdens de Zesde Kruistocht verbleef de vrouw van koning Lodewijk IX in een van de kastelen van de Tempeliers. Hieruit blijkt dat kastelen niet alleen voor

⁷⁷ Ibidem, 136.

⁷⁸ R. G. Khamisy, 'The Templar Estates in the Territory of Acre', *Ordines Militares* (2013) 283.

⁷⁹ Nicolle, *Crusader Castles*, 41.

⁸⁰ M. Ehrlich, 'Crusaders' castles—the fourth generation: reflections on Frankish castle-building policy during the 13th century', *Journal of Medieval History* 29 (2003) 86.

⁸¹ K. Molin. *The Role of Castles in the Political and Military History of the Crusader States and the Levant 1187-1380* (Leeds 1995) 84.

⁸² Ibidem.

⁸³ Ibidem, 89.

⁸⁴ Barber, *The Crusader States*, 163.

⁸⁵ Molin, 'crusader fortifications', 374.

⁸⁶ Barber, *New Knighthood*, 89.

oorlog bedoeld waren, maar ook waren gemaakt om het leven van hen die daar permanent woonden, of in dit geval een hoge gast, zo aangenaam mogelijk te maken.⁸⁷ Vanuit kastelen werden ook boetes, tollens en andere belasting geïnd in het omliggende gebied waarna het naar het dichtstbijzijnde kasteel werd gebracht, er werden belangrijke documenten bewaard en landerijen in de buurt werden van daaruit bestuurd.⁸⁸ Tot slot hadden sommige kastelen ook een spirituele functie. Hierbij kan bijvoorbeeld worden gedacht aan het kasteel van de Hospitaalridders Mont Tabor wat gebouwd was op de plek waar Jezus van gedaante was veranderd of het Tempeliers kasteel Saphet wat gebouwd was op de ruïnes van een moskee en synagoge.⁸⁹

Conclusie

Kastelen waren van groot belang voor de verdediging van het Heilig Land. De Franken hadden door hun gebrek aan manschappen kastelen nodig om als het ware dit tekort aan te vullen. De Tempeliers en de Hospitaalridders werden in de loop der tijd meer verantwoordelijk gemaakt voor het verdedigen en bouwen van nieuwe fortificaties zoals afbeelding 6 laat zien. Na de Slag bij Hattin werd de slagkracht der Latijnen dramatisch verminderd waardoor de rol van de militaire ordes groter werd omdat zij als enigen nog over grote reserves beschikten. De kastelen dienden niet alleen ter verdediging maar ook als basis van waaruit een aanval op gebied van de moslims kon worden opgezet. De Tempeliers en Hospitaalridders bouwden verschillende types kastelen gebaseerd op een mix van Europees en islamitisch en Romeins ontwerp en het doel waarvoor het kasteel nodig was. Naast de militaire doeleinden hadden kastelen ook een scala aan niet-militaire functies. Deze functies lopen uiteen van centra voor akkerbouw tot gevangenis of centrum voor administratie. Bij Tempelierskastelen langs de pelgrimsroutes kwam daar nog het beschermen en verlenen van hulp aan pelgrims bij het maken van hun tocht. Al deze functies tonen aan dat kastelen een onmisbare schakel waren bij het verdedigen en besturen van het land dat de Franken, en dus ook de Tempeliers, hadden in de Levant.

⁸⁷ Molin, 'Non-military functions', 374.

⁸⁸ Ibidem, 378.

⁸⁹ Ibidem, 387.

Welke economische belangen hadden de Tempeliers in het Heilig

Land?

Voor de verdediging van de Levant waren manschappen en kastelen erg belangrijk, maar deze waren niet mogelijk geweest zonder de enorme voorraad liquide middelen van de Orde. De belangrijkste bron van liquide middelen lag in de landerijen en giften die men in het Westen ontving. Deze paragraaf echter, gaat kort in op de economische belangen van de Orde in het Heilig Land.

Import & Export

Belangrijk voor de Orde waren de havens aan de kust voor de import van goederen, paarden, pelgrims en handelaren vanuit Europa met als belangrijkste havens Marseille in Frankrijk, Brindisi en Bari in Italië en Messina in Sicilië. De Orde had een belangrijk aandeel in de import van de havens Caesarea, Tyrus, Sidon, Gilbert, Tripoli, Tortosa en andere plaatsen en kreeg bovendien in de loop van de twaalfde eeuw beschikking over een eigen vloot. De belangrijkste haven voor de Tempeliers was echter Akko.⁹⁰ Na de verovering van Jeruzalem in 1187 verplaatste de Orde zelfs haar hoofdkwartier naar deze stad.

Een belangrijk export goed was blanke slaven vanuit het Oosten naar het Westen. Deze slaven werden in het Westen (met name Aragon en Zuid Italië) te werk gesteld in huizen van de Tempel Orde. Deze slaven waren van Griekse, Russische, Turkse en Circassiërs (een volk uit de Kaukasus) komaf.⁹¹ Naast slaven werden er vanuit het Oosten specerijen en andere oosterse producten uitgevoerd naar Europa.

Financiële Diensten en Landerijen

De Tempeliers hadden naast een vloot ook een belangrijk aandeel in het leveren van financiële steun aan hen die op kruistocht wilden gaan. Bijvoorbeeld tijdens de Tweede Kruistocht waar zij Lodewijk VII geld leenden toen hij in geldnood zat. Indien er een campagne werd opgestart in de Levant, dan hadden de Tempeliers schepen met een noodvoorraad geld aan boord langs de kust liggen voor het geval men in financiële nood kwam. Vaak kregen de Tempeliers in ruil voor hun assistentie allerlei privileges zoals volledige jurisdictie over landerijen in hun bezit of goedkeuring om markten te organiseren.⁹² Financiële diensten verrichtte de Orde ook aan individuele pelgrims via een systeem, promesse genaamd. Daarmee konden pelgrims in plaats A geld storten om dit in plaats B weer op te nemen en kan gezien worden als een verre voorloper van de creditcard.⁹³

Wanneer de Orde een kasteel of toren kreeg van een van de seculiere ridders of van de koning, dan kregen zij vaak daar vaak omringende landerijen bij om de manschappen te kunnen onderhouden. Deze landerijen in het Oosten werden vervolgens gebruikt als bijvoorbeeld weidegrond, akkergrond of wijngaard.⁹⁴ Naast landerijen kregen zij het recht om gebouwen zoals (water)molens te

⁹⁰ Haag, *The Templars*, 138.

⁹¹ Ibidem, 140.

⁹² Ibidem, 142.

⁹³ Hopkins, *The Knights Templar*, 69.

⁹⁴ Khamisy, 'The Templar Estates', 272.

exploiteren en waren ze actief in de industrie zoals glasblazerijen, suiker industrie⁹⁵, zoutdestilleerderijen en steengroeven.⁹⁶

Conclusie

Voor de Tempeliers waren de economische bezittingen van groot belang, omdat zij met de opbrengst van deze activiteiten de ridders en kastelen konden bekostigen. In het Heilige Land waren de Tempeliers, net als in Europa, betrokken in tal van activiteiten, waaronder landbouw en industrie. Door de enorme voorraad liquide middelen die de Orde had opgebouwd, waren zij in staat anderen te assisteren indien zij in nood geraakten alsmede om een vloot paraat te houden met een geldvoorraad ten tijden van campagnes. Uiteindelijk werden alle middelen die de Orde had ingezet om de Outremer te beschermen tegen de moslims. Dit zorgde ervoor dat een groot deel van de import vanuit het Westen bestond uit paarden, goederen, wapens en mensen. De export bestond uit oosterse producten, specerijen en blanke slaven.

⁹⁵ Ibidem, 278.

⁹⁶ Hopkins, *The Knights Templar*, 73.

Conclusie

“Waarom waren de Tempeliers politiek en militair van een groot belang in de kruisvaardersstaten?” Met deze vraag begon dit onderzoek. Als dan terug wordt gekeken op alles wat er in dit onderzoek naar voren kwam, dan blijkt, dat de politieke situatie vóórdat de Tempeliers actief waren, uiterste precair was. Er was een tekort aan manschappen, paarden en andere goederen en men was afhankelijk van het verre Europa voor haar bevoorrading. De Byzantijnen waren vaak een neutrale partij die zich afzijdig hield door interne problemen en de moslims waren vaker vijand dan vriend. Europese steun zorgde echter ook voor nieuwe problemen doordat men zich in Europa vaak niet bewust was van de politieke situatie aldaar. In het gat dat dit creëerde, sprongen de Tempeliers met hun eigen leger en toewijding. De Orde was een macht op zichzelf met een eigen agenda waarbij zij het niet schuwden deze aan te houden. De kwestie met de Assassijnen en de kwestie Egypte onderstreept dit eens te meer. De paus had bij de officiële erkenning van de Orde hen de bul *Omne Datum Optimum* gegeven waardoor zij zich niet aan grenzen en tollens hoefden te houden en verleende de Orde daarmee tevens legitimiteit.

Met de kruistochten kwam vanuit Europa de Europese manier van oorlog voeren naar de Levant. In Europa lag de nadruk op zwaarbewapende cavalerie, waarbij de infanterie in dienst werd gesteld van de cavalerie. In de Arabische wereld was het door klimatologische omstandigheden mogelijk een lichtbewapende cavalerie met een *hit-and-run* tactiek een plaats te geven. De kruisvaarders moesten zich hieraan aanpassen en een van die manieren was het oprichten van de Orde der Tempeliers. Zoals elke monastieke orde hadden ook de Tempeliers hun eigen regel. In de regel werd tot in detail uiteengezet hoe ridders op campagne diende gaan en hoe slag geleverd moest worden. Door hun discipline en kennis, werden zij vaak als raadgevers gebruikt, maar werd hen ook de voor- of achterhoede toevertrouwd bij kruistochten. Hun militaire en spirituele toewijding aan de ‘zaak’ zorgde ervoor dat de moslims rond 1187 de Tempeliers als een dusdanige bedreiging zagen dat, na de Slag bij Hattin Saladin alle leden van de militaire ordes liet executeren.

Zoals reeds genoemd hadden de kruisvaardersstaten een bijna chronisch tekort aan mankracht hetgeen zij probeerden op te lossen door kastelen te bouwen en door pelgrims in dienst te nemen, lokale huurlingen te huren en door de militaire ordes een belangrijke taak te geven. Kastelen kregen daarmee een groot belang in het verdedigen van de Outremer. Omdat de wereldlijke heren het onderhoud van kastelen in mindere mate konden betalen, kregen de Tempeliers, de Hospitaalridders en tot op zekere hoogte de Teutoonse Orde, deze kastelen in bezit. Naast bestaande fortificaties waren de Ordes ook verantwoordelijk voor het bouwen van geheel nieuwe fortificaties. Na de Slag bij Hattin van 1187 nam de afhankelijkheid van de kruisvaardersstaten toe. Zij waren niet meer in staat nieuwe kastelen te bouwen hetgeen betekende dat alleen de militaire ordes dit nog konden opbrengen vanwege de grote financiële reserves. Kastelen dienden tevens als plaats vanwaar men de vijand kon aanvallen en hadden soms ook een spirituele betekenis. Naast de militaire doeleinden hadden kastelen ook nog een heel scala aan niet-militaire functies. Deze functies liepen uiteen van centra voor akkerbouw tot gevangenis of centrum voor administratie. Bij Tempelierskastelen langs de pelgrimsroutes kwam daar nog de beschermende functie en verlenen van hulp aan pelgrims, bij. Al deze functies tonen aan dat kastelen een onmisbare schakel waren bij het verdedigen en besturen van het land dat de Franken, en dus ook de Tempeliers, hadden in de Levant.

Al het voorgaande was niet mogelijk geweest indien de Tempeliers niet over een enorme voorraad financiële middelen beschikten. In Europa lag de basis van de welvaart van de Orde, maar ook in de Levant had de Orde belangrijke (niet-militaire) bezittingen die zij exploiteerden. De Orde der Tempeliers was betrokken bij de landbouw, veeteelt, industrie en handel in de Levant en Europa. De import vanuit het Westen bestond voornamelijk uit paarden, goederen, wapens en mensen. De export bestond uit oosterse producten, specerijen en blanke slaven. In tijden van nood konden de Tempeliers aan belangrijke personen leningen verstrekken uit hun voorraad, zoals bij Lodewijk XII zijn kruistocht. Al deze elementen tezamen maken dat de Tempeliers een zeer invloedrijke speler konden worden in de ingewikkelde politiek van het Heilig Land en een onmisbare speler was op het slagveld.

Literatuurlijst

- Asbridge, T., *The Crusades, The War for the Holy Land* (Indiana University 2010).
- Atiya, A. S., 'Review van A History of the Crusades by Steven Runciman', *Speculum* 27 (1952) 422-425.
- Bachrach, B. S., 'Medieval Siege Warfare', *The Journal of Military History* no. 1 (1994) 119-133.
- Barber, M., *The Crusader States* (London 2012).
- Barber, M., *The New Knighthood* (Camebridge 1994; herdruk Croydon 2010).
- Barber, M. en K. Bate, *The Templars: Selected Sources* (Manchester 2002).
- Bruno, S. T., 'Templar Organisational Structure' (2001).
(<http://blog.templarhistory.com/2010/03/templar-organizational-structure/>, geraadpleegd 12-5-14)
- Ehrlich, M., 'Crusaders' castles—the fourth generation: reflections on Frankish castle-building policy during the 13th century', *Journal of Medieval History* 29 (2003) 85-93.
- France, J., 'Crusading warfare and its adaptation to eastern conditions in the twelfth century', *Mediterranean Historical Review* 15 (2000) 49-66.
- Haag, M., *The Templars: History and Myth* (Herz. Paperback editie; London 2009).
- Hamblin, W. J., 'Muslim Perspectives on the Military Orders during the Crusades', *BYU Studies* (2001) 97-118.
- Hopkins, M., *The Knights Templar – Their History and Mystical Connections* (New York 2007).
- Hunyadi, Z. en J. Laszlovsky, *The Crusades and the Military Orders: Expanding the Frontier of Medieval Latin Christianity* (Budapest 2001).
- Jotischky, A., *Crusading and the Crusader States* (Harlow 2004).
- Khamisy, R. G., 'The Templar Estates in the Territory of Acre', *Ordines Militares* (2013) 267-286.
- Madden, T. F., 'The Real History of the Crusades', *Crisis Magazine* (2011).
(<http://www.crisismagazine.com/2011/the-real-history-of-the-crusades>, geraadpleegd 14-3-14)
- Molin, K., 'The non-military functions of crusader fortifications, 1187-circa 1380', *Journal of Medieval History* (1997) 367-388.
- Molin, K., *The Role of Castles in the Political and Military History of the Crusader States and the Levant 1187-1380* (Leeds 1995).
- Munro, D. C., 'War and History', *The American Historical Review* 2 (1927) 220-222.
- Nicolle, D. C., *Crusader Castles in the Holy Land 1097-1192* (Oxford 2008).

Ralls, K., *Knights Templar Encyclopedia: The Essential Guide to the People, Places, Events, and Symbols of the Order of the Temple* (2007).

Smail, R.C., *Crusading Warfare, 1097-1193* (2e druk; Cambridge 1995).

Trim, D. J. B., *The Chivalric Ethos and the Development of Military Professionalism* (Leiden 2003).

Upton-Ward, J. M., *The Rule of the Templars* (Suffolk 2002).

Internet bronnen:

<http://knightstemplarvault.com/omne-datum-optimum-papal-bull-of-privileges-to-the-knights-templar/>, geraadpleegd 28-2-14.

Illustratieverantwoording

Afbeelding titelblad: <http://www.munsterfreemason.com/wp-content/uploads/2014/03/Large-Order-of-Temple-Seal.jpg>, geraadpleegd 20-4-14.

Afbeelding 1: http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Levant_1135-nl.svg, geraadpleegd 14-3-14.

Afbeelding 2: <http://www.alternatehistory.com/discussion/attachment.php?attachmentid=44794>, geraadpleegd 27-4-14.

Afbeelding 3:

http://img2.wikia.nocookie.net/__cb20101125201951/yenisehir/tr/images/0/00/Turcopole.jpg, geraadpleegd 16-5-14.

Afbeelding 4: http://en.wikipedia.org/wiki/File:Krak_des_Chevaliers_01.jpg, geraadpleegd 23-5-14.

Afbeelding 5: Haag, M., *The Templars: History and Myth* (Herz. Paperback editie; London 2009) 133.

Afbeelding 6: Barber, M., *The New Knighthood* (Camebridge 1994; herdruk Croydon 2010) 78.